

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΩΝ ΤΟΥ 1822

ύο νέαι ἀληθείας καὶ ἀκριβείας πηγαὶ συγχρόνως
σχεδὸν ἀνέβλυσαν, προσωρισμέναι νὰ ἀρδεύσουν γονί-
μως τὸ ἱστορικὸν τῆς πατρίδος ἡμῶν ἔδαφος:

τὸ Ἄρχεϊον τοῦ Γεωργίου Φίνλεϋ,
τὸ Ἄρχεϊον τοῦ Ἀντωνίου Πρόκες - "Οστεν.

Εἶναι καὶ οἱ δύο δυνατοί, ἰδιόρρυθμοὶ καὶ πασίγνωστοὶ
ἱστορικοί, ἐξασκήσαντες, ἂν μὴ ἐκμαθόντες, τὴν ἱστορικὴν
συγγραφικὴν ἐπὶ τῆς νεοελληνικῆς κεφαλῆς.

Καὶ τὸ μὲν Ἄρχεϊον τοῦ Φίνλεϋ μετ' ὀλοκλήρου τῆς
Βιβλιοθήκης του ἐδωρήθη ὑπὸ τῶν κληρονόμων του εἰς τὴν
ἐνταῦθα Ἀγγλικὴν Ἀρχαιολογικὴν Σχολήν.

Ἄλλ' ἐνῶ τῶν βιβλίων του—πολυτίμου ἀληθῶς συλλογῆς
—ἐγένετο ἔκτοτε χρῆσις, διὰ τὴν μελέτην καὶ ταξινομήσιν τοῦ
Ἄρχείου ἀπρητεῖτο ἄνθρωπος ἱστοριομαθῆς, φιλόπονος καὶ
πράγματι σοφός. Καὶ οὗτος εὑρέθη: ὁ κ. Οὐίλλιαμ Μίλλερ,
ὁ γνωστὸς ἱστορικὸς καὶ δημοσιολόγος.

Ὁ κ. Μίλλερ ἀποπερατώσας τὴν ἐργασίαν του ταύτην
ἐδημοσίευσε μακρὰν διαφωτιστικὴν μελέτην περὶ τοῦ Ἀρ-
χείου Φίνλεϋ («The Finlay Papers») ἀποτελουμένου ἀπὸ
τὴν ἀλληλογραφίαν του, τὰ πρωτόγραφα τῶν ἐπιστολῶν
του, τὰ ἡμερολόγια τῶν ἐκδρομῶν καὶ ταξιδίων του καὶ ἀπὸ
ποικίλα ἀποκόμματα καὶ χειρόγραφα σημειώματα, αὐτοτελῆ
ἢ εἰς περιθώρια βιβλίων γραμμένα¹.

¹. «The English Historical Review» vol. XXXIX No 155 July
1824. p. 386—398.

Τὸ δὲ Ἀρχεῖον τοῦ Πρόξες ὅσπερ ὄχι μόνον δὲν ἐμελετήθη ἀλλ' ἐπωλήθη καὶ διὰ τὴν καλὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος —διὰ οὗς θὰ ἴδωμεν λόγους— τὰ μὲν Καποδιστριακὰ ἔγγραφα ἠγόρασεν ἡ Ὀλλανδική (!) Κυβέρνησις, τὰ δὲ λοιπὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀγῶνος, ἰδίως τῶν ναυμαχικῶν νήσων, ἀπεκτήθησαν ὑπὸ θαυμασίου καὶ φιλλεληνικωτάτου ἀνδρὸς, περὶ οὗ κατωτέρω.

Ἡ σημασία τῶν ἐγγράφων τοῦ Πρόξες— ὅσπερ εἶναι εὐνόητος.

Προτιθέμενος οὗτος νὰ γράψῃ τὴν «Διπλωματικὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821», πρεσβευτὴς δὲ ὢν ἐν Ἀθήναις κατ' αὐτὴν τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Βασιλείου, ἐφρόντισε καὶ ἀπ' εὐθείας καὶ διὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις προσέξενου τῆς Αὐστρίας ἐπίσης, Γεωργίου Γρόπιος, νὰ περισυλλέξῃ ἐν πρωιότητῳ πολλὰ καὶ ἐπισημότερα ἔγγραφα.

Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκετο καὶ τὸ πρωιότυπον τῆς Συνθήκης τοῦ 1822, περὶ ἧς κυρίως ὁ λόγος σήμερον.

Πρὸ τῆς ἀναπτύξεως ὅμως τῶν κατ' αὐτὴν ὑφείλομεν νὰναγράψωμεν εἰσαγωγικὰς τινὰς λέξεις περὶ τοῦ διασώσαντος ἰδίαις δαπάναις τὰ μὴ περιελθόντα εἰς τὴν Ὀλλανδικὴν Κυβέρνησιν ἔγγραφα· ἐξ ἄλλου δὲ περὶ τοῦ καταστήσαντος ἡμᾶς ἐνημέρους τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἀποκαλύψεως καὶ διευκολύναντος διὰ τῆς ἀποστολῆς θαυμασίων φωτογραφιῶν τῶν σχετικῶν ἐγγράφων, τὴν μελέτην ταύτην, τὴν ὁποίαν εἴμεθα εὐτυχεῖς παρέχοντες ἤδη τὸ πρῶτον διὰ τοῦ «Ἡμερολογίου τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος».

Ὁ ἀποκτήσας καὶ ταξινομήσας τὰ ἑλληνικὰ ἔγγραφα τοῦ Ἀγῶνος τὰ ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ Πρόξες— ὅσπερ, εἶναι ὁ φιλόσοφος κ. Μπάσερμαν (Ernst von Bassermann— Jordan) ὁ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1915 Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Μονάχῳ. Πρόκειται περὶ διδάκτορος τῆς φιλολογίας, καθηγητοῦ, τεχνοκρίτου, γραφογνώστου, βιβλιογράφου, ἱστορικοῦ καὶ ἀρχαιολόγου διενεργήσαντος μάλιστα καὶ ἀνασκαφὰς ἐν Ἑλλάδι, περὶ τοῦ ὁποίου ἐλπίζομεν νὰ γράψωμεν ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει. Ὁ δὲ καταστήσας ἡμᾶς ἐνημέρους τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς τύχης τοῦ Ἀρχείου τούτου εἶναι ὁ ἐπ'

αίσιος συμπληρῶν τὰς σπουδὰς του ἐν Μονάχῳ κ. Γεώργιος Οἰκονομόπουλος υἱὸς τοῦ νομομαθοῦς καὶ συμβολαιογράφου κ. Ἰωάννου Οἰκονομοπούλου.

Κατὰ σύμπτωσιν δέ—καὶ εἶναι ἡ σύμπτωσις ὄρος ἀνακουφιστικὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἀνεπαρκειᾶς πρὸς ἐξήγησιν φαινομένων τινῶν—ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Ἰ. Οἰκονομοπούλου, διὰ τῆς μητρὸς του, συνδέεται, ὡς θὰ ἴδωμεν, μετὰ τοῦ πρώτου ὑπογράφοντος τὴν Συνθήκην καὶ κρατίστου παράγοντος τῆς Ἐπαναστάσεως τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ περιφήμου Γαβριήλ Ἀναστασίου.

Ἡ Ἐπανάστασις τῶν Ἀθηνῶν, ὀργανωθεῖσα ὑπὸ τῶν μεμνημένων Τριῶν Δημογερόντων τοῦ 1821 καὶ τινῶν ἄλλων ἐκ τῶν ἐπισήμων τότε ἀνδρῶν τοῦ τόπου, πολλὰ ὀφείλει καὶ εἰς τοὺς τρεῖς ἡγουμένους τῶν Ἀττικῶν Μονῶν Πεντέλης, Ἀσωμάτων καὶ Βρανᾶ, οἵτινες καὶ ὕλικῶς καὶ ἐφοδιακῶς ὑπεστήριξαν τὸν Ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ ἠθικῶς διὰ τῆς ἐπιβολῆς των εἰς τοὺς χωρικοὺς τῆς Ἀττικῆς, τοὺς μεγάλους αὐτοὺς τῆς ἐξεγέρσεως παράγοντας.

Ἡ εἰσβολὴ τῶν Ἐπαναστατῶν εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγένετο τὴν πρωΐαν τῆς 25 Ἀπριλίου τοῦ 1821, ὅτε ἤρχισε καὶ ἡ πολιορκία τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει πανοικεῖ καταφυγόντων Τούρκων.

Διακοπεῖσα δὲ ἡ πολιορκία αὕτη κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ὁμέρου Βρυώνη, ἐπανελήφθη τὴν 3 Νοεμβρίου τοῦ 1821 καὶ διήρκεσε μέχρι τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1822, ὅτε οἱ Τούρκοι ἀπεφάσισαν νὰ παραδοθῶσι διὰ συνθήκης.

Αἱ μέχρι τοῦδε γνωσθεῖσαι πηγαὶ περὶ τῶν δύο πρώτων ἐτῶν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Ἀγῶνος οὔτε πλήρεις εἶναι, ἀλλ' οὔτε καὶ ἐπαρκεῖς. Ὅσοδήποτε τὰ προηγηθέντα τῆς παραδόσεως τῶν Τούρκων διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ 1822 ἐγνώσθησαν κυρίως διὰ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Σουρμελή, μὴ ὄντος τοῦ συγγραφέως ἀκόμη ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὴν πρώτην φάσιν τῆς Ἐπαναστάσεως.

Οὗτος περιορίζεται εἰς τὸ ν' ἀναγράψῃ, ὅτι μετὰ τὴν ἄλω-

σιν τοῦ ὠχυρομένου Ὁρδείου καὶ τῶν δύο Πυλῶν τῆς Ἀκροπόλεως, ἀνετινάχθησαν δι' ὑπονόμον τοῦ περιφήμου Κώστα Χορμοβίτου (Ἀργυροκαστρίτου) τὰ προασπίζοντα τὴν τρίτην πύλην τειχώματα καὶ πυργώματα. Οἱ Τοῦρκοι περιωρίσθησαν τότε εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀκροπόλεως προασπιζόμενον κυρίως διὰ τῶν Προπυλαίων.

Αἱ νόσοι εἶχον δεκατίση αὐτούς· τὰ τροφίμα εἶχον ἐλαττωθῆ εἰς τραγικὸν σημεῖον· πλήρης ἐπεκράτει λειψυδρία· τὰ παιδιὰ ἔκλαιον· αἱ γυναῖκες οἴμωζον.

Ἡ Ἀκρόπολις ἐμφανίζει μίαν ἀπὸ τὰς φρικωδεστέρας τῆς σκηνοθεσίας.

Ὁ Σουρμελῆς κατόπιν ἀναγράφει τὴν πρὸς παράδοσιν ἀπόφασίν των, ἐκτελεσθεῖσαν τὴν 10^{ην} Ἰουνίου τοῦ 1822, καὶ δημοσιεύει τοὺς ὅρους τῆς Συνθήκης, ἀκριβεῖς μὲν κατ' οὐσίαν, ἀλλ' ὄχι πιστοὺς κατὰ τὸ γράμμα.

Ὑποθέτομεν, ὅτι ἡ μετεφράσθη τὸ Τουρκικὸν κείμενον τῆς Συνθήκης ταύτης, ἢ ἐδόθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν καταρτισάντων αὐτὴν ἀναλυτικὸν σημείωμα.

Ἰδίως ἀγνοεῖ ἐντελῶς τὸ προηγηθὲν τῆς Συνθήκης Ὑποσχετικόν.

Εὐτυχῶς εἴμεθα ἤδη εἰς θέσιν καὶ τοῦτο ἐν πρωτοτύπῳ νὰ παραθέσωμεν, ὅπως καὶ τὴν Συνθήκην, ἐκ φωτογραφικῶν δμοιωμάτων, σμικρυνθέντων κατὰ τὰς διαστάσεις τῶν σελίδων τοῦ Ἡμερολογίου.

Τὸ ὑποσχετικόν. Τοῦτο φέρει χρονολογίαν «6 Ἰουνίου 1822», ἐδόθη δὲ πρὸς τὸν μεσολαβοῦντα διὰ τὴν παράδοσιν τῶν Τοῦρκων ξένον, ὅστις φρονοῦμεν, ὅτι ἦτο ὁ Πρόξενος Γρόπιος, μόνος, ἢ μετὰ τῶν ἐν Ἀθήνας τυχόν συναδέλφων του.

Ἐγράφη δὲ διὰ χειρὸς τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Κοινοτήτος Ἰωάννου Σκουζέ, καὶ φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν Ἐφόρων Ἀθηνῶν, τοῦ Γερουσιαστοῦ Καλαμογάρτη, ἐκ τῶν παρὰ τῆς Διοικήσεως ἀποσταλέντων πρὸς τοῦτο, καὶ τῶν τότε Καπετανέων.

Τὸ κείμενον, ἕνεκα τῆς σμικρύνσεως τῶν γραμμάτων, εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ μεταγράψωμεν, ἔχον οὕτω :

« *Ἐκλαμπρότατε Κύριε!* »

Σᾶς ὑποσχόμεθα ἐν λόγῳ τῆς τιμῆς μας, διὰ νὰ ἐγγυηθῆτε εἰς τοὺς δύο συμπατριώτας Τούρκους, Ἰμπραήμ ἀγά· Μεσοῖτη καὶ Μεϊμέταγα χατζηαγμέταγα, οἱ ὅποιοι, ὡς πρέσβεις μέλλουν νὰ εὔγουν ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν μας, ὅτι ἔχομεν νὰ τοὺς διαφυλάξωμεν κατὰ πάντα ἀβλαβεῖς, καὶ τοιοῦτους νὰ τοὺς στείλωμεν πάλιν εἰς τὴν ῥηθηῖσαν Ἀκρόπολιν μας. Διὸ καὶ ὑπογραφόμεθα.

Τῇ 6 Ἰουνίου 1822 — Ἀθῆναι

Οἱ Ἐφοροὶ Ἀθηνῶν

Καπετανοὶ

Ὁ Ἡγούμενος Βρατᾶ Γαβριήλ
 Χ' Παναγῆ Ζαχαρίτζας
 Θ. Α. (Θωμᾶς Λογοθέτης)
 Σ. Πατούσας
 Ἰωάννης Π. Βλάχου
 Χ" Γεωργαντᾶς Σκουζῆς
 Χ" Σπύρος Γκιγκάκης
 Νεόφυτος Πενδελιώτης
 Ἀλέξανδρος Ραυτόπουλος
 Διονύσιος Πετράκης

Παναγῆς Χιενᾶς
 Χ" Ἀναγνώστης Μενιδιάτης
 Συμεὼν Ζαχαρίτζας
 Νικολῆς Σαρῆς
 Γιάννης Ντάβαρης
 Ἀῆμος Σκεβᾶς
 Ἀναγνώστης Πιρπίλης
 Γιαννάκης Κυργιάκης (i)
 Γεωργάκης Λέκας»

Βουλευταὶ

Ἀνδρέας Καλαμογδάρης
 Γερονσιαστῆς

Ἡ δὲ Συνθήκη εἶναι ἡ ἑξῆς :

ΣΥΝΘΗΚΑΙ, τὰς ἀνάγκαις ἑταίρων καὶ ἀπογεγραμμένων ἐπιβεβαιώσας τῆς ἀδελφότητος
 ἀειμονίας, οὐκ ἔχοντα ἐπὶ ἄλλων καὶ ἀποκλείοντα πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν
 ἀποκλείοντα τῶν ἐπιμαρτυρηθέντων ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν
 ἑαυτῶν, ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Κεφ. Α' Ὁ ἑκάστου ἐν ἀπογεγραμμένοις ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα
 ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Α' Ὁ ἑκάστου ἐν ἀπογεγραμμένοις ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα
 ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Β' Πᾶσι φρονίτοις ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς ἐν ἀπογεγραμμένοις ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις
 ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Γ' Ὁ ἑκάστου ἐν ἀπογεγραμμένοις ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα
 ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Δ' Ὁ ἑκάστου ἐν ἀπογεγραμμένοις ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα
 ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Τῶν ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς ἐν ἀπογεγραμμένοις ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν
 ἀποκλείοντα ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Handwritten signature

Ἀπογεγραμμένοι ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα
 ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Ἀπογεγραμμένοι ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα
 ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Ἀπογεγραμμένοι ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα
 ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Ἀπογεγραμμένοι ἐπὶ τῶν ἄλλων πρὸς ἄλλοις ἐν ἄλλοις ἢ πάλιν ἀποκλείοντα
 ἐπιβεβαιώσας πρὸς ἑαυτοὺς.

Πανομοίωτυπον τῆς Συνθήκης διὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἔχει δηλαδὴ οὕτω :

ΣΥΝΘΗΚΑΙ, τὰς ὁποίας ἔκαμαν οἱ ὑπογεγραμμένοι Ἐπίτροποι τῆς ὑπεριτίτης Διοικήσεως, οἷ τε Ἔφοροι τῶν Ἀθηνῶν, καὶ Καπιτάνιοι μὲ τοὺς ἐν τῇ Ἀκροπόλει πολιορκημένους Τούρκους, ὅτε καταπολεμηθέντες οὗτοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ εἰς ἐσχάτην ἀνάγκην ἐλθόντες, ἐπρεσβεύσαντο περὶ Συνθηκῶν.

Κεφ. Α^{ον} Οἱ Τούρκοι νὰ παραδώσωσι τὰ ὄπλα των καὶ τὴν Ἀκρόπολιν μὲ ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενα πράγματα ἄνευ τινὸς δόλου.

Β^{ον} Οἱ Ἕλληνες νὰ φυλάξωσι μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν ἐπιμέλειαν τὴν ζωὴν καὶ τιμὴν τῶν Τούρκων.

Γ^{ον} Πᾶσα φαμιλλία Τουρκικὴ νὰ λάβῃ ἓνα φόρτωμα ἀπὸ τὰ ῥοῦχα της, ἐννοῶντας ῥοῦχα τοῦ ἕννου καὶ τῆς ἀλλαξιᾶς, δύο τεγγερέδες μὲ τὰ σκεπάσματά των, δύο σαχάνια μὲ τὰ σκεπάσματά των.

Δ^{ον} ἀπὸ ἀσημικόν, μαλαγματικόν, μαργαριτάρι, συμπεριλαμβάνοντας καὶ τὰ μετρητὰ καὶ κάθε ἰζοβαφρικόν ὅπου ἦτον ἐξ ἀρχῆς κτήμα ἐδικόν των τῶν Τούρκων, ἐκτὸς δηλαδὴ τῶν ὅσων ἐλαφρυραγώγησαν ἀπὸ χριστιανούς, νὰ λάβουν τὸ ἥμισυ.

Ε^{ον} Ὅσοι τῶν Τούρκων θελήσωσι αὐτοπροαιρέτως νὰ μείνουν εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ τοῖς συγχωρηθῇ ἔλευθέρῃ ἢ κατοικίᾳ ὅσοι δὲ θελήσωσι νὰ ἀπέλθωσι εἰς Ἀσίαν, νὰ τοὺς ἐμβαρκαρίζῃ ἢ διοίκησις εἰς Εὐρωπαϊκὰ καράβια, ὁποιασδήποτε σημαίας τύχοι δίδουσα εἰς πᾶσαν φαμιλλίαν τὸ ἀρκετὸν διὰ τὸ ταξείδιόν των παξιμάδι καὶ τυρὶ, πληρώουσα καὶ τὸν ναυλόν των.

Ταῦτα ἐσυμφωνήθησαν μεταξὺ τῶν δύο μερῶν ἀμεταβλήτως καὶ ἀπαραβάτως καὶ οὕτως ἐδόθη τὸ παρὸν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ἐσφραγισμένον τῇ σφραγίδι τῆς Διοικήσεως καὶ ὑπογεγραμμένον παρὰ τῶν κάτωθεν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9ῃ Ἰουνίου 1822.

† Ὁ Ἀθηρῶν Διονύσιος

**Οἱ Ἐπίτροποι τῆς ὑπερτάτης
Διοικήσεως**

Ἀλέξανδρος Ἀξιώτης
Ἀρτοποιίτης
Ἀνδρέας Καλαμογάρτης
Γερονσιαστής

Οἱ Ἐφοροὶ Ἀθηνῶν

Ὁ Ἡγούμενος Βραῦ Γαβριήλ
Χ' Παναγῆς Ζαχαριτζᾶς
Θ. Λογοθέτης
Σπυρίδων Πατούσας
Νεόφυτος Πενδελιώτης
Διονύσιος Πετράκης
Χ' Γεωργαντῆς Σκουζῆς
Χ' Σπύρος Γυικάκης
Ἰωάννης Π. Βλάχος
Ἄγγελος Γέροντας

Οἱ Καπετάνιοι

Παναγῆς Κτενᾶς Ταξίαρχος
Χ' Ἀγανώστης Μενιδιάτης
Νικολῆς Σαρής
Σιμεὼν Ζαχαριτζᾶς
Ἀγανώστης Πιρπίλης (ι)
Ἀποστόλης Κορθῆος
Γεωργάκης Λέκας
Γεωργάκης Λέκας
Γιάννης Ντάβαρης
Δήμας Χασώτης
Χριστόδουλος Ῥαντόπουλος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἰωάννης Σκουζῆς

(Τ. Σ.) [Ἀθηναίων Ἐλευθερίας].

Καθῆκον ἡμῶν θὰ ἦτο νὰ χαράξωμεν γραμμὰς τινὰς περὶ τῶν ὑπογραψάντων τό τε Ὑποσχετικὸν καὶ τὴν Συνθήκην — τῶν αὐτῶν κατὰ τὸ πλεῖστον — ἀφοῦ μάλιστα μεταξὺ αὐτῶν εἶναι διαπρεπεῖς ἄνδρες τοῦ Ἀγῶνος, πάντες δράσαστες, τινὲς μαρτυρήσαντες καὶ ἄλλοι φονευθέντες γενναίως.

Ἄλλ' ἢ ἐργασία αὐτὴ, ἔξω ἄλλως τε τοῦ θέματος τοῦ σημειώματος τούτου κειμένη, θὰ ἀπῆται πολὺν χρόνον. Θὰ περιορισθῶμεν λοιπὸν παρέχοντες ἐνταῦθα βιογραφικὰ τινὰ στοιχεῖα, κυρίως ὅπως μὴ λησμονηθῆ, μόνον περὶ τοῦ τιμητικῶς πρώτου ἐκ τῶν Ἀθηναίων ὑπογράψαντος ἀμφοτέρω τὰ ἔγγραφα Ἡγουμένου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Βραῦ.

Περὶ αὐτοῦ ἐλπίζομεν νὰ προσθέσωμεν ἱκανὰ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἡμῶν περὶ τῆς ἱστορικωτάτης ταύτης Μονῆς τοῦ Μαραθῶνος, κτήσεως οὐσης τῶν ἐπιφανῶν Βυζαντινῶν Βραυδάων, ἀμέσων διαδόχων τοῦ Ἀττικοῦ Ἡρώδου.

Γνωστὴν κατεστήσαμεν διὰ ποικίλων δημοσιευμάτων ἡμῶν τὴν ὑπέροχον δρᾶσιν ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ κατὰ τὸν Ἀγῶνα τῶν Ἀθηνῶν τῶν δύο ἡγουμενικῶν οἰκογενειῶν τῶν Μονῶν Ἀσωμάτων καὶ Πεντέλης δηλ. τῶν οἰκογενειῶν Πετράκη καὶ Δέγλεση.

Ἀρχομένου τοῦ Ἀγῶνος ἐμφανίζεται καὶ τρίτος ἡγούμε-

νος, ὁ τοῦ Βρανᾶ, δρῶν κατὰ τρόπον, ὀφείλοντα νὰ ἐλκύσῃ τὴν τοπικὴν καὶ ἔθνικὴν εὐγνωμοσύνην.

Εἶναι οὗτος ὁ Γαβριὴλ Ἀναστασίου, ἐπωνομαζόμενος Φίτιζας. Τὸ ἐπώνυμον τοῦτο φέρει στοιχεῖα παρωνυμίου μᾶλλον, ἀλλὰ καὶ ὡς τοιοῦτο συνεδέθη ἀρρήκτως μετὰ τῆς τοπικῆς ἱστορίας διὰ τοῦ γενναίου θανάτου κατὰ τὸν Ἀγῶνα, ἐπὶ τῆς πολιουκίας τοῦ Κιουταχῆ (1826 - 1827), τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Γαβριὴλ, Ἰωάννου Φίτιζα¹.

Κατὰ τὸ ἔτος 1786 καὶ 1790 ὁ Γαβριὴλ ἦτο ἀπλοῦς Ἱερομόναχος².

Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1821 εὐρίσκομεν τὸν Γαβριὴλ ἡγούμενον τοῦ Βρανᾶ, «παρασκευάζοντα εἰς πόλεμον τοὺς χωρικοὺς Ἀττικῆς»³.

Κατόπιν «ποριστὴν τῶν προσόδων κατὰ τὸν Ἀγῶνα» καθοριζόμενου τοῦ ἀξιώματός του, ὡς «Ἐφόρου τῆς Οἰκονομίας»⁴.

Κατὰ τὸ ἔτος 1822 εὐρίσκομεν αὐτὸν ὑπογράφοντα, ὡς εἶδομεν, τὸ Ὑποσχετικὸν καὶ τὴν Συνθήκην, ὡς ἓνα τῶν Ἐφόρων Ἀθηνῶν.

Κατὰ τὸ 1823 ὁ Γαβριὴλ ἐν Σαλαμῖνι δρᾷ καὶ συμβουλεύει ἐπὶ τῶν προκηρυσσῶν τοπικῶν ἀνωμαλιῶν⁵.

Πρῶτος ἐπίσης ὑπογράφει εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἀθηναίων Παραστατῶν διὰ τὴν τότε Ἐθνοσυνέλευσιν, ὡς καὶ τῶν ἀντικαταστατῶν αὐτῶν⁶.

Ἐπίσης τῷ 1824 ἐν Ἀθήναις τὸν εὐρίσκομεν ὑπογράφοντα ὡς μάρτυρα εἰς τὸ προικοσύμφωνον τοῦ γάμου τῆς Ρόζας Φίλωνος μετὰ τοῦ Νικολάου Ζαχαρίτζα⁷.

¹ Ἱστορία Σουρμελῆ σ. 317 καὶ κατὰ παράδοσιν.

² Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων Δ. Γρ. Κ. Τ. Α' σ. 137 καὶ Β' σ. 306.

³ Ἱστορία Σουρμελῆ σ. 26.

⁴ Ὁμοίως ὡς ἄνω σ. 29 καὶ 35.

⁵ Μνημεῖα ὡς ἄνω τ. Γ' (παράρτημα σ. θ') Σουρμελῆ σ. 47 καὶ 48.

⁶ Ἀρχεῖα τῆς νεωτέρας Ἱστορίας Ἰ. Βλαχογιάννη τ. Α' σ. 521 καὶ 523.

⁷ Κώδιξ Νοταρικὸς Π. Πούλου σ. 17 β (Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους).

Τῷ 1825 ὁ Γαβριὴλ Ἀναστασίου εἶναι ἐκλέκτωρ τῶν Δημογερόντων τῶν Ἀθηνῶν¹.

Τώρα ἐρχόμεθα εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Ὀθωνος ἐγκαινιζομένην διὰ τῆς καταργήσεως τῶν Μονῶν.

Συμφώνως πρὸς τὸ μέτρον τοῦτο καταργεῖται καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Βρανᾶ.

Καὶ φαντάζεται τις τί θὰ ἐγνώριζε περὶ Βρανάδων ἢ περιφήμος «δημόσιος ὑπηρεσία!»

Καταγράφονται τὰ ὑπάρχοντα τῆς Μονῆς, μετὰ τῶν ὁποίων τὰ κειμήλια καὶ τὰ σκευή· ἐνοικιάζονται τὰ ὑποστατικά, ἐκμισθοῦνται αἱ γαῖαι.

Ὁ Γαβριὴλ κατορθώνει νὰ ἀγοράσῃ ζῶμα τινὰ τῆς Μονῆς καὶ τὰ μελίτσια καὶ νὰ ἐκμισθῶσιν τὰς γαῖας.

Μετὰ πολλὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνεργείας, τοῦ παραχωρεῖται πρὸς περιθάλψιν Ἰσόβιος κάρπωσης.

Ὁ Γαβριὴλ τιτλοφορούμενος «πρῶην ἡγούμενος τοῦ Βρανᾶ Γαβριὴλ ἱεροδιάκονος» ἀναγκάζεται νὰ καταγραφῆ εἰς τοὺς Μοναχοὺς τῶν Ἀσωμάτων Πετράκη².

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1841 - 1844 ἀπαντῶμεν τὸν Γαβριὴλ ὡς διάδικον εἰς τοὺς Κώδικας τῶν Ἀποφάσεων τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν, οὗς ἠρευνήσαμεν³.

Εἰς τὴν Μονὴν τῶν Ἀσωμάτων ὁ Γαβριὴλ ἔτυχε στοργικῶν περιποιήσεων. Ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανε *τὴν 28 Σεπτεμβρίου τοῦ 1845*.

Εἰς τὴν Μονὴν ταύτην διὰ διαθήκης του κατέλιπε τὴν περιουσίαν του. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμά του τοῦτο, ἡμφισβήτησαν

¹ Ἀρχεῖα Βλαχογιάννη ὡς ἄνω σ. 524

² Ἐζητήσαμεν, ἀλλὰ δὲν ἐλάβομεν μέχρι τοῦδε, σχετικόν τι σημεῖωμα ἐκ τοῦ Μοναχολογίου τῆς Μονῆς τῶν Ἀσωμάτων, εἰς ἣν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1846 προσεκολλήθη καὶ τὸ «Μονύδριον τοῦ Βρανᾶ.» Τὸς ἀνωτέρω σχετικὰς πληροφορίας ἐξάγομεν ἐκ τοῦ Ἀρχείου τοῦ ἐπιτῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργείου, ἐπιμελῶς ταξινομηθέντος ἐν τοῖς Γενικοῖς Ἀρχείοις τοῦ Κράτους ὑπὸ τοῦ κ. Φ. Ν. Πολίτου.

³ Π. χ. εἰς τὰς ἀποφάσεις 5156 καὶ 5366 τοῦ 1841, 9987 καὶ 10362 τοῦ 1844.

καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν καὶ οἱ συγγενεῖς του.

Καὶ ἡ ἀμφισβήτησις ἐξακολουθεῖ ἱκανὰ ἔτη κατόπιν ¹.

Ὁ Γαβριὴλ Ἀναστασίου — Γεώργιος ὀνομαζόμενος πρὶν περιβληθῆναι τὸ μοναχικὸν σχῆμα — εἶχεν, ὡς εἶδομεν, ἀδελφὸν τὸν φρονευθέντα κατὰ τὸν Ἀγῶνα Ἰωάννην. Διὰ τοῦ Ἰωάννου τούτου συνεχίζεται καὶ ἤδη ἐν Ἀθήναις ἡ οἰκογένεια, ἐξ ἀρρενογονίας καὶ θηλυγονίας.

Ὁ ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Ἰωάννου Γεώργιος — διὰ τὰ περιορισθῶμεν μόνον εἰς αὐτὸν — ἀπέκτησε θυγατέρα τὴν Εἰρήνην, γενομένην σύζυγον τοῦ Γ. Οἰκονομοπούλου. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου προήλθεν ὁ κ. Ἰωάννης Οἰκονομόπουλος. Τούτου υἱός, ὁ ἐν Μονάχῳ, ὡς εἶδομεν, ἐκπαιδευόμενος Γεώργιος, εἶναι ὁ εἰς ὃν ὀφείλονται αἱ περὶ τῆς διασώσεως τοῦ Ἀρχείου Πρόκες — Ὅσταν πληροφοραί, καὶ αἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχείου γνωσθεῖσαι ἤδη τὸ πρῶτον ἐν πρωτοτύπῳ Συνθήκαι τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Τούρκων τοῦ ἔτους 1822.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

¹ Ταῦτα ἐξάγονται ἐκ τοῦ ὡς ἄνω Ἀρχείου.